

Abordatge comunitari a Primària: un camí per la implicació des de la prescripció social

Autor: Olalla Montón Lozano, treballadora social sanitària EAP Dreta de l'Eixample-CAP Roger de Flor

A l'Atenció Primària de salut tenim un camí d'oportunitats per continuar sent potencial de canvi i més que mai tenim necessitat de respostes efectives i eficients a la nostra població tenint en compte els contextos de necessitats socio sanitàries actuals.

Tenim l'oportunitat d'establir vincles amb recursos socials i el teixit associatiu de la nostra comunitat, doncs l'envelliment progressiu de la població, la mobilitat, les noves tecnologies i les noves maneres d'emmalaltir precisen de serveis integrats (salut+social) per fer un abordatge comunitari.

Quan parlem d'abordatge comunitari implica intrínsecament pensar en tots aquells professionals i entitats que treballem amb i per la comunitat. En conjunt, la presència i el treball en xarxa és essencial per actuar amb un enfocament comunitari. L'èxit d'aquest abordatge està relacionat amb uns determinats que hem de tenir en compte:

La implicació i participació dels professionals i la comunitat. Aquest binomi és el protagonista en tot procés comunitari doncs no és possible la promoció de la salut sense la participació comunitària.

En el cas dels professionals sanitaris és imprescindible que la nostra intervenció sigui a través de l'abordatge biopsicosocial i l'empoderament de les persones que atensem. Cal conèixer els seus desitjos i motivacions tenint en compte els determinants socials que en moltes ocasions estan presents al context de la persona i/o comunitat i repercuteixen en el seu estat de salut. La identificació d'aquests determinants ajudarà a la nostra intervenció qualitativament. S'ha demostrat que molts dels problemes de salut més rellevants estan subjectes a la influència d'aquests determinants i de les condicions de vida de les persones. La Comissió de Determinants Socials de la Salut de l'OMS [1] va assenyalar que els danys a la salut col·lectiva i la generació de desigualtats en salut són el producte de la combinació d'aquests determinants.

Quan parlem de la participació comunitària es defineix com un *procés d'intervenció de la població en la presa de decisions per satisfer les seves necessitats de salut, el control dels processos i l'assumpció de les seves responsabilitats i obligacions derivades d'aquesta facultat de decisió* [2]. Per una implicació de la comunitat és

essencial que aquesta sigui coneixedora dels recursos de què disposa a l'abast i disposi d'uns canals accessibles i visibles que ho facin possible, sempre sota la premissa de possibilitat de la presa de decisions i capacitat d'influència.

En aquest procés de presa de decisions les persones i grups adquireixen autonomia i capacitat per actuar i millorar la seva salut (empoderament). S'ha demostrat que la participació en activitats socials, la capacitat de control/domini sobre circumstàncies de la vida i xarxa de suport qualitativa han estat positius i relacionats amb una millora de l'estat de salut (reducció de la prescripció d'antidepressius en depressions lleus) i una reducció de la fragilitat.

Tota atenció orientada amb i per la comunitat està emmarcat sota un **procés lent i continu**. Es tracta d'una intervenció que implica temps, voluntat i dedicació basada en establir aliances, estratègies de suport i treball compartit amb altres serveis, recursos (teixit associatiu) i professionals, fer visible el paper que juga l'atenció primària de salut i la resta de dispositius del territori. L'èxit de la nostra intervenció comunitària està relacionat amb la bona relació i suport entre tots els actius del territori. Hem de tenir en compte que el protagonisme el té la comunitat i l'equip d'atenció primària és un recurs més juntament amb la resta de dispositius existents al territori.

És necessari l'existència de la **identificació d'actius a cada territori**, és a dir, la creació d'un mapeig de recursos de la comunitat, amb una adequada actualització d'aquests per disposar d'un inventari que ens ajudarà a poder prescriure actius.

Aquest mecanisme de prescripció d'actius des de l'Atenció Primària cap a recursos no sanitaris existents al nostre territori per atendre problemes socioeconòmics, psicològics i malestars emocionals diversos és la **Prescripció Social**.

La Prescripció Social és un mecanisme que ens ajuda a vehiculitzar a pacients des de l'Atenció Primària de salut cap a recursos no sanitaris existents al territori de proximitat. No és receptar al pacient i enviar "a la deriva" sinó acompanyar-lo en el seu procés. En resum la PS és una mesura no sanitària ni medicalitzadora que té com a base no substituir cap teràpia convencional sinó el recolzament de les persones comptant amb el poder salutogènic de les relacions socials. Entenem poder salutogènic com la concepció sobre l'origen de la salut i no de la malaltia de les persones que atenem. Cal tenir en compte i comprendre a l'ésser humà com un ésser no només físic sinó també anímic i espiritual i plantejar-nos la reflexió sobre què fa que unes persones prosperin i altres emmalalteixin en situacions similars.

Una adequada intervenció de l'AP orientada a la prescripció social implica:

Augment de la confiança del pacient.

Millora dels símptomes.

Millora de la qualitat de vida.

Retardar la presència de deteriorament funcional o cognitiu.

S'ha d'evolucionar cap a un nou concepte de salut i atenció sanitària emmarcat en els valors d'autonomia personal, xarxes comunitàries, solidaritat, equitat i el reconeixement de la diversitat dels determinants de la salut, amb la voluntat de millorar l'educació per a la salut de la població, desmedicalitzar la societat i contribuir a la sostenibilitat econòmica del sistema de salut [\[3\]](#).

Per últim, m'agradaria finalitzar aquest text amb unes paraules de Rafa Cofiño: **La prescripció social o la prescripció de recursos o activitats comunitàries no ha de ser un exercici vertical, impositiu, sinó una eina per enfortir a les persones i a la comunitat.**

[\[1\]](#) CSDH. *Closing the gap in a generation: health equity through action on the social determinants of health*. Final Report of the Commission on Social Determinants of Health. Ginebra: World Health Organization, 2008.

[\[2\]](#) Definició de la Organització Panamericana de Salut (OPS)

[\[3\]](#) Pla d'Innovació. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya

Citació

Autora: Montón Lozano, Olalla

Títol article: Abordatge comunitari a Primària: un camí per la implicació des de la prescripció social

Revista: APSalut. Volum 5. Número 3. Article 92

Data: 5 de juliol de 2017

UNITAT DOCENT D'ACEBA / Sardenya, 466 - 08025 Barcelona / Tel. 93 567 43 80 / udaceba@aceba.cat